

Tidsfrister i barn- och ungdomsutredningar

Tillsynsrapport 2019:1

Polismyndigheten, Rikspolischefens kansli, maj 2019

Polismyndigheten, Tillsynsfunktionen

Utgivare: Polismyndigheten, Rikspolischefens kansli, Box 12256, 102 26 Stockholm
Dnr: A171.581/2018, Saknr: 128
Omslagsfoto: Polismyndigheten
Upplaga: Intrapolis, internet, tryckt/kopierad i 300 ex
Datum: 2019-06-14

Innehåll

Sammanfattning	4
Förkortningar	6
1 Uppdrag och genomförande	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Tillsynsuppdraget	8
1.3 Inspektionens inriktning	8
1.4 Avgränsningar	9
1.5 Genomförandet	9
1.6 Inspektionsgruppen	9
1.7 Rapportens disposition	10
2 Definitioner och rättslig reglering	11
2.1 Barnkonventionen	11
2.2 Rättegångsbalken	12
2.3 Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare	13
2.4 Förundersökningskungörelse	14
2.5 Socialtjänstlagen	15
3 Uppföljning av tidsfrister	17
4 Barnutredningar	19
4.1 Iakttagelser	19
4.2 Bedömningar	22
5 Ungdomsutredningar	24
5.1 Iakttagelser	24
5.2 Bedömningar	26
6 Rekommendationer	30
Bilaga	31

Sammanfattning

När en ung människa begår eller utsätts för brott är det viktigt med en snabb reaktion från samhället. För unga personer anses det vara särskilt viktigt med en skyndsam handläggning i hela rättskedjan så att tiden från anmälan till lagföring blir så kort som möjligt. För att tydliggöra vikten av en skyndsam handläggning i barn- och ungdomsutredningar har lagstiftaren reglerat detta genom ett särskilt skyndsamhetskrav samt tidsfrister. Tidsfristerna innebär att polis och åklagare tillsammans ansvarar för att inom en viss tid slutföra förundersökningen och fatta beslut i åtalsfrågan.

En avgörande framgångsfaktor för en effektiv handläggning av barn- och ungdomsutredningar är en väl fungerande samverkan mellan polis, åklagare och socialtjänst. Regelbundna mötesforum och samlokalisering ökar möjligheten till samverkan mellan myndigheterna. I de besökta polisområdena fungerar samverkan mellan myndigheterna generellt sett bra men förefaller vara bättre i polisområdets huvudort än i övriga lokalpolisområden. En förklaring är att myndigheterna vid huvudorten i större utsträckning är samlokaliserade. I de fall samlokalisering inte är möjlig, på grund av geografiska förutsättningar, bör det eftersträvas att hitta andra kommunikationsvägar som kan bidra till en ökad samverkan mellan myndigheterna.

Det föreligger ett behov av kompetenshöjande åtgärder för att öka förutsättningarna för en rättssäker hantering av barn- och ungdomsutredningar. Personal som inte enbart utreder ungdomsbrott samt personal som arbetar jourtid bör ges möjlighet till utbildning. Vikten av en ökad specialisering bland de personer som hanterar ungdomsärenden har tidigare lyfts fram av såväl polis och åklagare som socialtjänsten som en förutsättning för en rättssäker hantering av barn- och ungdomsutredningar. Inspektionsgruppen föreslår att den utbildning som finns att tillgå för de som ska utreda ungdomsbrott utökas med fler platser så att ett större antal medarbetare ges möjlighet att genomgå utbildningen.

Ett annat förbättringsområde avser prioriteringar av ärenden samt underrättelser till vårdnadshavare och socialtjänst. Det finns en otydlighet mellan jourtjänstgörande personal och dagsutredare om vilka rutiner som tillämpas vid underrättelse till vårdnadshavare och socialtjänst. Det senare gäller främst de ärenden som inkommer under jourtid, exempelvis helger.

För att skapa en enhetlig uppföljning bör Polismyndigheten ta fram gemensamma rutiner för hur barn- och ungdomsutredningar ska följas upp. En enhetlig nationell uppföljning möjliggör för ledningsgrupper på olika nivåer att leda, styra och utveckla verksamheten.

Inspektionsgruppen föreslår vidare att polisens utredningssystem Durtvå utvecklas till att i större utsträckning utgöra ett stöd för verksamheten. Med nuvarande system finns begränsade möjligheter att följa upp i vilken utsträckning tidsfristerna hålls. Systemet bör även förses med en funktion som automatiskt uppmärksammar utredande personal när en tidsfrist har eller är på väg att löpa ut. Detta förväntas underlätta prioriteringar och begränsa antalet ärenden med överskridna tidsfrister.

Följande skäl bedöms vara de främsta orsakerna till att tidsfristerna överskridits.

- Resurser
Utredningsresurserna är inte dimensionerade i förhållande till ärendeinflödet.
- Kompetens
Det finns i vissa fall begränsade kunskaper om den rättsliga regleringen avseende ungdomsutredningar. Detta är mer förekommande i lokalpolisområden som inte har särskilt utsedda ungdomsutredare och som hanterar ungdomsutredningar mer oregelbundet. Ett krav bör vara att det ska finnas minst en utredare i varje lokalpolisområde som genomgått kursen ”unga lagöverträdare”.

- **Ärendets beskaffenhet**
Omfattande utredningar med flera gärningspersoner och vittnen samt omfattande tekniska undersökningar som tar tid att få analyserade medför ofta längre handläggningstid.
- **Långa handläggningstider vid nationellt forensiskt centrum (NFC)**
De, vid inspektionstillfället, långa handläggningstiderna vid NFC har en negativ påverkan och förlänger handläggningstiderna. En begäran om teknisk undersökning har i vissa fall återkallats på grund av långa väntetider. Detta har i enstaka fall medfört att utredningen har lagts ner trots att ärendet varit utredningsbart med möjlig lagföring.
- **Barn utan vårdnadshavare (BUV)**
I barn- och ungdomsutredningar där det inte finns någon vårdnadshavare kan fördröjning uppstå. Alla parter som socialtjänst, försvarare och god man samt eventuellt tolk ska ha möjlighet att närvara vid förhören. Flera av ungdomarna kan även vara svåra att få tag på då de flyttas runt mellan olika boenden i landet.
- **Samverkan**
Svårigheter att i åklagarledda förundersökningar komma i kontakt med ansvarig åklagare. Förhandlingar i rätten flera dagar i veckan medför i vissa fall en fördröjning av erforderliga direktiv för fortsatta utredningsåtgärder.
- **Uppföljning**
Det saknas i vissa fall en strukturerad uppföljning avseende ärenden, prioriteringar samt redovisning till ledningsgrupp. Utredningspersonalen efterfrågar en mer tydlig och strukturerad uppföljning av resultaten som i sin tur kan ligga till grund för ledningens prioriteringar. Den uppföljningen av tidsfrister i barn- och ungdomsärenden som Åklagarmyndigheten tagit fram visar ingen större skillnad mellan treårsperioden före och treårsperioden efter ombildningen av polisen den 1 januari 2015.

Förkortningar

Brå	Brottsförebyggande rådet
Cåsa	Centralt system för åklagarväsendets statistik och analys
Durtvå	Datoriserad utredningsrutin med tvångsmedelshantering. Polisens it-stöd för brottsutredning och tvångsmedelshantering
FuK	Förundersökningskungörelse (1947:948)
LPO	Lokalpolisområde
LuL	Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare
NFC	Nationellt forensiskt centrum
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
PNU	Polisens nationella utredningsdirektiv
PO	Polisområde
Pum-A	Verktyg för gemensam dokumentation av all operativ polisverksamhet
RB	Rättegångsbalk (1942:740)
RåR	Riksåklagarens riktlinjer
SoL	Socialtjänstlag (2001:453)
ÅM	Åklagarmyndigheten

1 Uppdrag och genomförande

1.1 Bakgrund

När en ung människa begår eller utsätts för brott är det viktigt med en snabb reaktion från samhället. För unga personer anses det vara särskilt viktigt med en skyndsam handläggning i hela rättskedjan så att tiden från anmälan till lagföring är så kort som möjligt. En utdragen handläggning innebär påfrestningar för målsäganden, den misstänkte och deras anhöriga. En skyndsam handläggning kan förbättra förutsättningarna för en högre kvalitet på brottsutredningen. För unga misstänkta anses det ha ett pedagogiskt värde med kort tid mellan brott och reaktion. En utdragen process kan försämra allmänhetens förtroende för rättsväsendet liksom de unga personernas förtroende för vuxenvärlden i stort.¹

För unga målsägande kan en skyndsam handläggning innebära att risken för fortsatta övergrepp minskar. Det är dock viktigt att reglerna om särskilda skyndsamhetskrav och tidsfrister inte riskerar kvaliteten på utredningarna. En snabb handläggning får inte ske på bekostnad av rättssäkerheten.²

Barn- och ungdomsutredningar hanteras av polisen i samverkan med åklagare och socialtjänst. Huvudansvaret för barn och unga som begår brott innehas främst av socialtjänsten som har det övergripande ansvaret för de ungas sociala situation. Ambitionen inom den rättsliga hanteringen av unga lagöverträdare är att de så långt om möjligt ska hållas utanför kriminalvården.³

Flera rapporter⁴ har genom åren visat att det särskilda skyndsamhetskravet och de tidsfrister som gäller för ungdomsärenden inte alltid efterlevs. Brottsförebyggande rådet (Brå) har vid granskning av misshandelsbrott konstaterat att den lagstadgade tidsfristen i 4 §, lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LuL) överskridits i drygt hälften av de ärenden som granskats.⁵

Brå har i sin rapport identifierat såväl framgångsfaktorer som hinder i utredningsarbetet. Bristande kunskaper hos de personer som hanterar unga lagöverträdare har enligt Brå även vid tidigare granskningar framhållits som en flaskhals i arbetet med ungdomsärenden. Brister i sådan kompetens och oklarheter kring exempelvis kravet på andra aktörers närvaro vid förhör med unga, kan i vissa fall leda till osäkerhet hos poliserna kring vilka åtgärder som kan vidtas i nära anslutning till brottet såväl som under den fortsatta utredningen. Vikten av ökad specialisering bland de personer som hanterar ungdomsärenden lyfts fram i de intervjuer som Brå genomfört med representanter för polis, åklagare och socialtjänst.

En av de mest avgörande framgångsfaktorerna för en effektiv handläggning av ungdomsbrott är en väl fungerande samverkan mellan polis, åklagare och socialtjänst. Ett exempel

---

¹ Regeringskansliet. *Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande* (Ds 2013:30).

² Ibid.

³ Brottsförebyggande rådet. *Rättsväsendets hantering av ungdomsärenden, Handläggningstid och personupplärning* (2012:5). Regeringen. *Vissa reformer av påföljdssystemet* (Prop. 1997/98:96, s.138-140).

⁴ Rädda Barnen. *Brott mot barn, om hur våldsutsatta barn drabbas när förundersökningen drar ut på tiden*.

⁵ Brottsförebyggande rådet. *Rättsväsendets hantering av ungdomsärenden, Handläggningstid och personupplärning* (2012:5).

som lyfts fram är samlokalisering vilket skapar förutsättningar för en ökad samverkan mellan myndigheterna. En annan framgångsfaktor för att uppnå en god samverkan är regelbundna möten mellan polis, åklagare och socialtjänst samt i vissa fall även tingsrätt.⁶

Av de intervjuer som Brå genomfört med representanter för de nämnda myndigheterna framgår att det kan finnas en inbyggd konflikt mellan de olika reglerna i LuL och kravet som ska uppfyllas på olika aktörers närvaro vid exempelvis förhör. En av framgångsfaktorerna för att förkorta handläggningstiderna enligt Polisens nationella utredningsdirektiv (PNU) är att polisen ska kunna slutföra utredningarna på plats, något som inte är möjligt i ärenden med unga misstänkta eftersom vårdnadshavare och socialtjänst i normalfallet ska underrättas och kallas till förhör med den misstänkte. Kravet enligt 24 § LuL att en offentlig försvarare alltid ska förordnas, såvida det inte är uppenbart att den unge saknar behov av försvarare, påverkar även det förutsättningarna för att slutföra utredningarna i så nära anslutning till brottet som möjligt.

Av riksåklagarens riktlinjer framgår att en offentlig försvarare som huvudregel ska biträda den unge misstänkte i alla utredningar. Vid utredningar av förseelser med endast penningböter i straffskalan och brott där straffvärdet i det enskilda fallet inte kan förväntas överstiga penningböter är det i princip alltid uppenbart att den unge misstänkte saknar behov av försvarare.⁷ Bestämmelsen har sin bakgrund bland annat i FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen).

1.2 Tillsynsuppdraget

Rikspolischefen beslutade i december 2017 om en tillsynsplan för 2018.⁸ Av planen framgår att tillsynen inom Polismyndigheten under 2018 bland annat ska inriktas på utredningsverksamheten. Ett av de områden inom utredningsverksamheten som ska vara föremål för tillsyn är tidsfristerna i barn- och ungdomsutredningar.

Syftet med tillsynen är att granska verksamheten ur ett rättssäkerhetsperspektiv samt om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar, förordningar och föreskrifter. Granskning ska även omfatta tillämpning av Polismyndighetens nationella styrdokument⁹ och arbetsmetoder samt omständigheter som kan påverka Polismyndighetens verksamhet.

1.3 Inspektionens inriktning

Inspektionen ska granska hur arbetet med barn- och ungdomsärenden bedrivs och då med särskild uppmärksamhet på:

- i vilken utsträckning polisen avviker från de lagstiftade tidsfristerna

---

⁶ Ibid.

⁷ Åklagarmyndigheten. *Riksåklagarens riktlinjer för handläggning av ungdomsärenden* (RÅR 2006:3).

⁸ Polismyndigheten. *Tillsynsplan 2018* (PM 2017:65).

⁹ Polismyndigheten. *Arbetsordning för polismyndigheten, 7 kap. 5 §*, (PM 2018:21).

- orsaker till eventuella förseningar i handläggningen
- att granska de arbetsmetoder som används
- om något utvecklingsarbete genomförts för att förbättra effektiviteten i handläggningen av barn- och ungdomsärenden.

1.4 Avgränsningar

Tillsynen avgränsas till att innefatta barn- och ungdomsärenden med misstänkt mellan 15-17 år samt med målsäganden under 18 år. Utredningar jml 31 § LuL omfattas inte av inspektionen, eftersom dessa utredningar gäller brott som begåtts av den som inte har fyllt femton år.

1.5 Genomförandet

Under april-juni 2018 har tillsynsfunktionen besökt tre regioner. I respektive region har ett polisområde och två lokalpolisområden inspekterats. Inspektionsgruppen har även besökt åklagarkammaren i respektive polisområde och genomfört intervjuer med åklagare.

Inför besöken har skriftlig information skickats ut till respektive regionkansli med önskemål om att lokalt upprättade dokument inom ämnesområdet ska översändas till inspektionsgruppen. Därefter har ett antal intervjuer genomförts med personal som handlägger barn- och ungdomsutredningar.

Följande polisregioner samt polis- och lokalpolisområden har inspekterats;

- Region Bergslagen: Polisområde Örebro samt lokalpolisområdena Örebro och Lindesberg.
- Region Nord: Polisområde Umeå samt lokalpolisområdena Umeå och Skellefteå.
- Region Stockholm: Polisområde City samt lokalpolisområde Södermalm.

Inspektionsgruppen kan konstatera att det saknas ett nationellt styrdokument för hantering av barn- och ungdomsutredningar. Inspektionsgruppen har tagit del av de lokalt upprättade dokumenten för att utifrån dessa kunna dra slutsatser om hur verksamheten bedrivs. Slutligen har inspektionsgruppen undersökt om och i så fall hur utvecklingsarbete bedrivs.

Efter genomförd inspektion har respektive regionledning beretts möjligheten att träffa tillsynsledare och sekreterare för återkoppling av inspektionen.

1.6 Inspektionsgruppen

Följande personer ingick i inspektionsgruppen:

Henrik Thelander, polismästare – inspektionsledare, rikspolischefens kansli

Peter Lanzén, poliskommissarie – inspektionssekreterare, rikspolischefens kansli

Maria Zander, polisinspektör – chef ungdomsgrupp, polisregion Syd

Åsa Eriksson, poliskommissarie – chef ungdomsgrupp, polisregion Öst.

1.7 Rapportens disposition

I kapitel 2 redogörs för definitioner och den rättsliga regleringen inom området.

I kapitel 3 redovisas Åklagarmyndighetens uppföljning av barn- och ungdomsärenden med tidsfrister.

I kapitel 4 redogörs för de iakttagelser och bedömningar som gjorts beträffande barnutredningar.

I kapitel 5 redovisas inspektionens iakttagelser och bedömningar av hanteringen av ungdomsutredningar.

I kapitel 6 lämnas avslutningsvis ett antal rekommendationer baserade på det som inspektionen lett fram till. Rekommendationerna avser att underlätta handläggningen av barn- och ungdomsutredningar och bidra till att öka antalet färdigställda ärenden inom lagstadgade tidsfrister.

2 Definitioner och rättslig reglering

Inom rättsväsendet används ofta begreppet barn- och ungdomsutredningar som ett samlingsbegrepp för utredningar rörande personer under 18 år. För personer utanför rättsväsendet kan det vara svårt att avgöra vad skillnaden mellan dessa utredningar består i. En fråga som uppstår är i vilken ålder en person anses vara barn och när den personen övergår till att bli ungdom. Generellt sett kan distinktionen mellan barn och ungdom sättas vid 15 år, det vill säga när en person blir straffmyndig. Enligt barnkonventionen betraktas alla personer under 18 år som barn.

Av tillsynsdirektivet framgår att tillsynen ska ske mot bakgrund av de lagstadgade krav som finns vad gäller tidsfrister i barn- och ungdomsutredningar. Nedan följer en redogörelse av den rättsliga regleringen för hanteringen av barn- och ungdomsutredningar.

2.1 Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Den antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Sverige var ett av de första länderna att ratificera konventionen och den trädde för Sveriges del i kraft den 2 september 1990. 196 länder, däribland Sverige, har skrivit på och förbundit sig att följa reglerna. Det är den FN konvention som flest länder har anslutit sig till. Det finns dock skillnader mellan länderna i hur man har omhändertagit och infört barnkonventionen i respektive land. Sverige har valt att försöka anpassa lagar och regler så att dessa stämmer överens med konventionen (s.k. transformering).¹⁰ I mars 2018 överlämnades en proposition till riksdagen där regeringen föreslog en inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter och i juni röstades förslaget igenom i riksdagen. Genom en inkorporering ges barnkonventionen ställning som svensk lag vilket innebär ett förtydligande att rättstillämparna ska tillämpa barnkonventionen.¹¹ Det förväntas också bidra till att synliggöra barnets rättigheter och skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.¹² Lagen träder i kraft 1 januari 2020.

Enligt Barnkonventionen är ett barn varje människa under 18 år. Den bygger på fyra grundläggande principer.

- Artikel 2 ”Principen om icke diskriminering”, alla barn har samma rättigheter och får inte diskrimineras.
- Artikel 3 ”Barnets bästa”, barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barnet. Vid allt beslutsfattande och alla åtgärder som rör barn ska barnets bästa vara vägledande och sättas i främsta rummet. Denna princip ska inte bara återspeglas i lagstiftningen, utan också i praktiken.

¹⁰ Åklagarmyndigheten, Utvecklingscentrum Stockholm. RättsPM 2013:7 Unga lagöverträdare och barnkonventionen, uppdaterad oktober 2018.

¹¹ Regeringen har tillsatt en särskild utredare att kartlägga hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen (dir 2018:20). Kartläggningen syftar till att ge ett stöd i det fortsatta arbetet med transformering av barnkonventionens bestämmelser inom olika rättsområden.

¹² Regeringen. *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter* (Prop. 2017/18:186).

- Artikel 6 ”Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling”
- Artikel 12 ”Barnets rätt att komma till tals”, varje barn har rätt att komma till tals i alla frågor som rör barnet varvid barnets åsikter ska beaktas utifrån barnets ålder och mognad.

Utöver dessa grundläggande principer finns följande artiklar som särskilt reglerar unga lagöverträdare.

- Artikel 37 Frihetsberövande och behandling av frihetsberövade barn

Av artikeln framgår att ett frihetsberövande av barn ska ske enligt lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid. Vid frihetsberövande ska barn hållas åtskilda från vuxna, om det inte är till barnets bästa att inte göra det, och ska, utom i undantagsfall, ha rätt att hålla kontakt med sin familj genom t.ex. besök. Varje frihetsberövat barn ska ha rätt att snarast få tillgång till såväl juridiskt biträde och annan lämplig hjälp som rätten att få lagligheten i sitt frihetsberövande prövad av en domstol eller annan behörig, oberoende och opartisk myndighet samt rätt till ett snabbt beslut i saken.

- Artikel 40 Barns rättigheter som misstänkt, åtalad och dömd

Av artikeln framgår bland annat att ett barn snarast och direkt ska underrättas om anklagelserna mot sig. Barnet har rätt att få juridiskt biträde eller annan lämplig hjälp vid förberedelserna och framläggande av sitt försvar. Vidare har barnet rätt att få saken avgjord utan dröjsmål av en behörig och opartisk myndighet eller rättskipande organ i en opartisk förhandling enligt lag och i närvaro av juridiskt eller annat lämpligt biträde. Barnet har även rätt att låta förhöra vittnen som åberopas mot honom samt att själv få vittnen inkallade och förhörda under samma förhållanden som vittnen som är åberopade mot honom.

Det finns avgöranden från den Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) där klagomålen handlat om att förhör hållits med unga misstänkta utan tillgång till försvarare och där domstolen framfört kritik mot aktuellt land.¹³ Enligt riksdagens ombudsmän (JO) innebär Europakonventionen i praktiken att en ung misstänkt måste ha tillgång till någon form av juridiskt biträde innan ett förhör med den unge kan hållas utan försvarare.¹⁴

2.2 Rättegångsbalken

I 23 kap. 4 § 2 st. rättegångsbalken (RB) finns ett generellt skyndsamhetskrav vid bedrivandet av förundersökning. Det innebär att en förundersökning ska bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för misstanke eller orsakas kostnad eller annan olägenhet. Utredningen ska även bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger och ska läggas ned om det inte längre finns anledning att fullfölja densamma.

---

¹³ Åklagarmyndigheten. *Riksåklagarens riktlinjer för handläggning av ungdomsärenden* (RÅR 2006:3). Se Salduz mot Turkiet (dom den 27 november 2008, no. 36391/02) samt Panovits mot Cypern (dom den 11 december 2008, no. 4268/04).

¹⁴ Justitieombudsmännens ämbetsberättelse 2012/13:JO1 s. 106.

2.3 Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Vid förundersökningar avseende ungdomsutredningar finns det två lagstadgade tidsfrister. Av 4 § LuL framgår att en förundersökning mot den som inte har fyllt 18 år och som gäller brott på vilket fängelse kan följa ska bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § 1 st. RB. Tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till att den misstänkte ska delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott, eller på grund av utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Vad som avses med utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter finns inte tydligt definierat, men i förarbetarna anges att bestämmelsen ger utrymme för att i undantagsfall överskrida tidsfristen. Detta får dock endast ske om det är absolut nödvändigt, som vid exempelvis mycket omfattande brottsutredning med många misstänkta och ett stort antal brott som är svårutredda, eller om det under förundersökningen framkommer att den unge har gjort sig skyldig till nya brott, eller om det är nödvändigt för att genomföra tekniska undersökningar som tar lång tid. Brist på utredningsresurser eller att andra uppgifter ges företräde innebär däremot inte att fristen får överskridas.¹⁵

I 5 § LuL finns föreskrivet att om någon som inte fyllt 18 år är skäligen misstänkt för brott, ska vårdnadshavaren eller någon annan som svarar för den unges vård och fostran samt någon annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge omedelbart underrättas och kallas till förhör som hålls med den unge. Utredningsledaren får besluta om att skjuta upp en underrättelse eller kallelse om utredningen väsentligen försvåras eller att underrättelse inte ska göras om det strider mot den unges bästa eller om det finns andra särskilda skäl.

Om någon som inte fyllt 18 år är skäligen misstänkt för ett brott som kan leda till fängelse, framgår det av 6 § LuL att socialnämnden genast ska underrättas. Av underrättelsen ska det framgå huruvida den misstänkte har tillfrågats om han eller hon vill delta i medling samt hur den misstänkte ställt sig till ett deltagande.

Enligt lagen ska ungdomsbrott utredas med särskild skyndsamhet och det finns två lagstadgade tidsfrister. Den första fristen (frist 1) avser unga mellan 15-17 år som har begått brott varpå fängelse kan följa. Fristen avser tiden från misstankedelgivning fram till beslut fattats i åtalsfrågan och får inte vara längre än sex veckor.

Den andra fristen (frist 2) avser ärenden med unga mellan 15-17 år som begått brott för vilket det är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. I dessa fall får tiden från beslut i åtalsfrågan till huvudförhandling i tingsrätt inte överskrida två veckor.¹⁶

Det finns ingen rättslig reglering avseende hur lång tid som förundersökningen kan pågå innan tidsfristens början, det vill säga tiden från anmälan fram till misstankedelgivningen. Här ska istället det särskilda skyndsamhetskravet som gäller under hela förundersökningen beaktas.

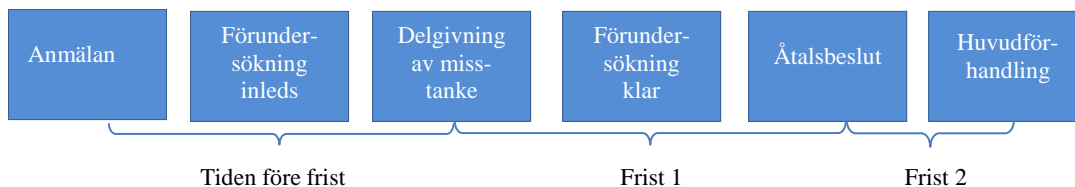
Den första fristen berör såväl polis som åklagare och större delen av tiden upptas av polisens arbete med att färdigställa förundersökningen. När förundersökningen är klar ska åkla-

¹⁵ Regeringen. *Handläggning av ungdomsmål s 96-97* (Prop. 1994/95:12).

¹⁶ 29 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och 45 kap. 14 § rättegångsbalken.

garen besluta i åtalsfrågan. Det finns ingen uppdelning mellan polis och åklagare av hur stor del av fristen som respektive myndighet ansvarar för, mer än att båda bör ges skälig tid för att kunna genomföra sina respektive arbetsuppgifter.

Figur 1. Processen från anmälan till avslut och de olika fristernas tidslängd.

Av 24 § LuL framgår att för en misstänkt som inte fyllt arton år ska en offentlig försvarare förordnas, om det inte är uppenbart att han eller hon saknar behov av försvarare. När en offentlig försvarare ska förordnas, ska undersökningsledaren anmäla det hos rätten.

Vid utredning av förseelser med endast penningböter i straffskalan och brott där straffvärdet i det enskilda fallet inte kan förväntas överstiga penningböter är det i princip alltid uppenbart att den unge misstänkte saknar behov av försvarare. Om inte den unge på grund av särskilda omständigheter eller personliga förhållanden har behov av försvarare behöver den unge inte biträdas av en försvarare vid utredningar rörande exempelvis snatteri, vissa fall av missbruk av urkund, vissa fall av olovlig körning samt brott mot knivlagen.¹⁷

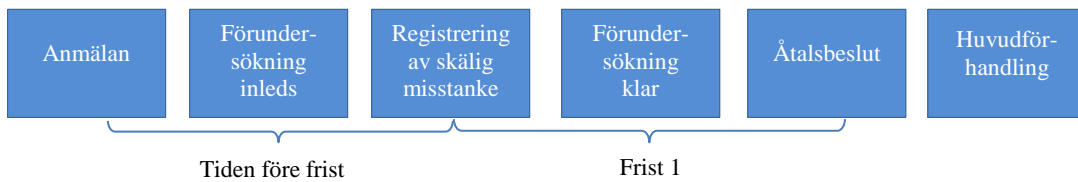
2.4 Förundersökningskungörelse

Tidsfristen för brott begångna mot personer under 18 år regleras i förundersökningskungörelsen (FuK). Av 2 § FuK framgår att om förundersökningen leds av någon annan än åklagaren, ska undersökningsledaren hålla åklagaren underrättad om förundersökningens gång, i den mån det behövs med hänsyn till brottets beskaffenhet eller omständigheterna i övrigt. Vid förundersökning mot någon som inte fyllt 18 år ska åklagaren alltid underrättas om det inte är obehövligt. Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten ska regelbundet samråda för att motverka dröjsmål i förundersökningar mot dem som inte fyllt 18 år.

Av 2a § FuK framgår att förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år ska bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktas mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

¹⁷ Åklagarmyndigheten. *Riksåklagarens riktlinjer för handläggning av ungdomsären* (RÅR 2006:3).

Figur 2. Processen från anmälan till avslut och fristens tidslängd

För utredning av brott mot barn ställs krav på att utredningen bedrivs särskilt skyndsamt. Till skillnad från hanteringen av ärenden med unga misstänkta för brott finns det ingen tidsfrist för när domstolen ska ha satt ut ärendet för huvudförhandling.

2.5 Socialtjänstlagen

Av socialtjänstlagen (SoL) framgår att socialtjänstens mål är att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, att det finns jämlikhet i levnadsvillkor samt ett aktivt deltagande i samhällslivet. Verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet. Av 1 kap. 2 § SoL framgår att vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Med barn avses varje människa under 18 år. Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.

Om ett barn blir utsatt för brott anmäls detta vanligtvis till polisen av barnets vårdnadshavare, socialtjänsten eller skolan. Det finns inget hinder för vårdnadshavare att anmäla alla typer av brott till polisen. Socialtjänsten styrs av reglerna i offentlighets- och sekretesslagen (OSL), samt av regler om tystnadsplikt beroende på om det är en kommunal eller enskild verksamhet, se 26 kap. OSL och 15 kap. SoL.

Socialtjänsten kan göra en polisanmälan och lämna ut uppgifter om enskilds personliga förhållanden om socialtjänsten i sitt uppdrag får kännedom om uppgifter, misstankar eller förhållanden som tyder på att brott riktas eller har riktats mot någon som inte fyllt arton år och det är fråga om brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken (dvs. brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid eller sexualbrott) eller lagen med förbud mot könsstympning av kvinnor. Bestämmelser om undantag från sekretess och socialtjänstens möjligheter att lämna uppgifter till polis och åklagare finns reglerat i 10 kap. 21 § OSL.¹⁸

Undantagsbestämmelsen i 10 kap. 21 § OSL innebär således en möjlighet för socialtjänsten att göra en polisanmälan utan sekretesshinder. Det är dock inte en lagstadgad skyldighet. Socialtjänsten ska göra en professionell och självständig helhetsbedömning om en polisanmälan är befogad och socialnämnden kan avstå eller avvakta med en polisanmälan. Som vid alla beslut och avgöranden som rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.

Av 5 kap. 1 § SoL framgår bland annat att socialnämnden ska verka för att barn växer upp under trygga förhållanden och motverka missbruk samt uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem. Av 5 kap. 11 § SoL framgår att socialnämnden ansvarar för att ett barn som utsatts för brott och dennes närstående får det stöd och hjälp som de behöver. Socialnämnden ska särskilt beakta att ett barn som bevitnat

¹⁸ Socialstyrelsen. *Socialnämndens ansvar för polisanmälan vid misstanke om brott mot barn.*

våld eller andra övergrepp, av eller mot närstående, är ett brottsoffer. Socialnämnden ska därför ansvara för att barnet får det stöd och hjälp som barnet behöver.

Det framgår av 11 kap. 1 § SoL att socialnämnden utan dröjsmål ska inleda en utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. När en anmälan enligt 11 kap.1 § SoL rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd. Utredningen ska enligt 11 kap. 2 § SoL bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader.

Av 14 kap. 1 § SoL framgår att flera myndigheter och däribland Polismyndigheten och dess anställda har en skyldighet att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Skyldigheten innebär bland annat att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd.

3 Uppföljning av tidsfrister

Det har tidigare konstaterats brister vid de dåvarande länspolismyndigheternas ärendekontroll av barn- och ungdomsutredningar.¹⁹ Det lagstadgade skyndsamhetskravet och de lagstadgade tidsfristerna har inte alltid följts vid utredning av brott begångna av unga och vid brott riktade mot barn och unga.

I dagsläget kan man inte via polisens datasystem följa upp i vilken utsträckning polis och åklagare håller de lagstadgade tidsfristerna. Inspektionsgruppen har därför varit i kontakt med riksåklagarens kansli för att få fram dessa uppgifter.

Underlaget till de resultat som presenteras i detta avsnitt är hämtat från Åklagarmyndighetens (ÅM) statistikdatabaser Cåsa (Centralt system för åklagarväsendets brottmålshantering). Underlaget bygger på samtliga barn- och ungdomsutredningar som redovisats till ÅM oavsett vad åklagaren därefter beslutat.

Det går inte utifrån underlaget att utläsa om tidsfristen löpt ut innan polisen redovisat ärendet till åklagare eller om detta skett efter redovisningen. För att få fram dessa uppgifter skulle det krävas en särskild sökning i Cåsa. En sådan sökning skulle bli alltför omfattande och tidskrävande för att kunna genomföras inom tidsramen för denna inspektion. Uppgifterna hade kunnat visa var i processen, hos polisen eller åklagare, merparten av de överskridna tidsfristerna låg, men eftersom polis och åklagare tillsammans ansvarar för att tidsfristerna inte överskrids, har inspektionsgruppen valt att avstå från dessa uppgifter.

Tabelluppgifterna är hämtade ur Cåsa och avser tiden 1 januari 2012 till 31 december 2017. Syftet är att ge en bild av i vilken omfattning polis och åklagare håller tidsfristerna.

Tabell 1: Antalet och andelen ärenden, nationellt, med målsägande under 18 år (FuK).

Helår	Totalt antal inkomna ärenden till ÅM	Antal ärenden med överskriden tidsfrist	Antal ärenden där tidsfristen ej har löpt ut	Andel ärenden, där tidsfristen ej har löpt ut
2012	9 960	3 623	6 337	64 %
2013	8 390	3 219	5 171	62 %
2014	8 819	2 928	5 891	67 %
2015	10 107	3 366	6 741	67 %
2016	11 157	3 972	7 185	64 %
2017	10 319	3 935	6 384	62 %

Andelen klarade tidsfrister för de besökta polisområdena var under perioden 2012-2014 i två fall över riksgenomsnittet och i ett fall under snittet. Ett undantag för 2012 då två av polisområdena låg under rikssnittet.

Under perioden 2015-2017 låg samtliga av de besökta polisområdena under riksgenomsnittet med ett undantag för 2015 då ett av polisområdena låg över snittet.

¹⁹ Rikspolisstyrelsen. *Nationellt direktiv. Lagstadgade tidsfrister – Barn och ungdom 2014* (A024.732/2014).

Tabell 2: Antalet och andelen ärenden, nationellt, med misstänkt under 18 år (LuL).

Helår	Totalt antal inkomna ärenden till ÅM	Antal ärenden med överskriden tidsfrist	Antal ärenden där tidsfristen ej hade löpt ut	Andel ärenden, där tidsfristen ej hade löpt ut
2012	10 681	4 093	6 588	62 %
2013	13 086	5 155	7 931	61 %
2014	13 273	5 081	8 192	62 %
2015	14 587	5 645	8 942	61 %
2016	13 960	5 192	8 768	63 %
2017	14 656	5 870	8 786	60 %

Andelen klarade tidsfrister för de besökta polisområdena var under perioden 2012-2014 i två fall över och i ett fall under genomsnittet för riket.

Sett till perioden 2015-2017 är utfallet det omvända där två av polisområdena ligger under snittet och ett polisområde över snittet. Ett undantag är året 2017 då samtliga av de besökta polisområdena låg under riksgenomsnittet.

I en tredjedel av de ärenden som redovisas överskrider tidsfristen innan det fattats beslut om åtal. Därför behöver andelen överskridna tidsfrister minskas rejält.

Regeringen och riksdagens huvudsyfte med polisreformen, som infördes 2015, var att öka effektiviteten och kvaliteten i polisverksamheten samt att möjliggöra ett väsentligt bättre utredningsresultat. Utredningsresultaten har dock försämrats under tiden 2015-2017 jämfört med de tre sista åren före reformen, dock började nedgången redan 2009.

Av intervjuer framkom att minskade resurser samt en ökning av antalet ärenden, till viss del till följd av den ökade migrationen, är orsaker som påverkar verksamheten. Det har inneburit fler tidskrävande utredningar där det är svårare att hålla aktuella tidsfrister. Det är därför angeläget att det så snart som möjligt införs en nationell modell för uppföljning av barn- och ungdomsärenden. Det skulle möjliggöra för ledningsgrupper på olika nivåer inom myndigheten att i likhet med andra angelägna ärendetyper leda, styra och utveckla aktuell verksamhet i önskvärd riktning.

4 Barnutredningar

Utredningar som inom rättsväsendet betraktas som barnutredningar handläggs främst inom de så kallade barngrupperna vilket företrädesvis innefattar målsäganden under 18 år, som blivit utsatta för brott av närstående. De utreder även sexuella övergrepp mot barn där gärningspersonen är annan än närstående. Polismyndigheten har sedan myndighetsombildningen även inrättat särskilda utredningsgrupper som utreder sexualbrott mot barn begångna över internet. Utredningarna handläggs främst av utredare som har en särskild kompetens att förhöra barn och ungdomar. Förundersökningarna leds i de flesta fall av åklagare.

Vid ärenden med andra brott än som ovan nämnts, mot personer under 18 år och som handläggs av annan utredande enhet, exempelvis grova brott, sker ofta en samverkan mellan utredningsgrupperna där barnförhållarna vid behov biträder med barnförhållarna.

Förhör med barn sker ofta genom videoförhör för att barnet vid en eventuell rättegång inte ska behöva vittna. Målsättning i utredningar med barn är att ett första förhör ska vara genomfört inom två veckor från det att anmälan inkom till polisen.

4.1 Iakttagelser

Organisation och samverkan

I samtliga besökta regioner finns det utredningsgrupper som hanterar utredningar med barn som målsägande. Grupperna har sin organisatoriska tillhörighet på polisområdenivån och är placerade vid polisområdets huvudort. I en av regionerna finns även barnutredare som, av geografiska skäl, har sin arbetsplats i något av de övriga lokalpolisområdena.

Barnahus är ett samlingsnamn på verksamheter där polis, åklagare, socialtjänst och hälso- och sjukvård samverkar i gemensamma lokaler vid utredningar där barn blivit utsatta för vålds- eller sexualbrott. Syftet är bland annat att utredningen ska ske på ett och samma ställe för att underlätta planering och koordinering, minska risken för att polisens och socialtjänstens parallella utredningar försvårar eller hindrar varandra²⁰ samt att tillförsäkra barnet rättstrygghet och behandlingsinsatser.

I två av regionerna är polisen samlokaliserad med socialtjänsten i barnahus. I den tredje regionen ligger barnahus i en lokal utanför polisen. Samlokaliseringen anses vara en framgångsfaktor då det underlättar kommunikationen och samverkan mellan de två myndigheterna. Detsamma gäller samlokalisering och samverkan med åklagarna där två av regionerna har polis och åklagare i samma fastighet medan de i den tredje regionen sitter uppdelade i olika fastigheter. Det finns upparbetade kommunikationskanaler mellan myndigheterna där samverkan i stor utsträckning sker vid de så kallade samrådsmötena. Vid dessa möten närvarar förutom polis, åklagare och socialtjänst även i vissa fall personal från landstinget med kunskap inom barn- och ungdomspsykiatri.

Arbetet med att utveckla verksamheten och tillsammans med medarbetarna hitta strukturer för arbetsrutiner och arbetsmetoder varierar mellan regionerna. I två av regionerna har det arbetats fram såväl metoder som rutiner för hur och när åtgärder ska vidtas. Ett exempel på

---

²⁰ Rikspolisstyrelsen. *Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets barnahus.*

detta är arbetet utifrån det som kallas Lean-metoden där syftet är att hitta ett effektivt ärendeflöde och minimera tid som läggs på mindre prioriterade uppgifter. I detta fall används även en uppföljning som är tydlig för alla medarbetare och som till viss del utgör ett stöd vid fördelning och prioritering av ärenden samt vid beslut om vilka utredningsåtgärder som ska vidtas.

I två av regionerna arbetar personalen i utredningsteam. Teamarbetet beskrivs som positivt med möjlighet till insyn och viss kunskap om varandras ärenden så att ärenden kan drivas vidare trots eventuell frånvaro av ordinarie utredare. Arbets sättet leder till en minskad sårbarhet som annars kan uppstå vid frånvaro då ärenden blir liggande utan åtgärd.

Administrativa arbetsuppgifter tar i dagsläget bort mycket tid som istället kunde ha ägnats åt utredningar. Behov av administratörer och utrustning som exempelvis fler barnförhørsrum utrustade med video har därför framförts. I dagsläget kan i vissa fall förhørsrummen vara fullbokade vilket skapar ineffektivitet. Bristen på videorum på vissa orter har medfört att utredarna får använda sig av en portabel videoutrustning för att kunna genomföra förhöret, vilket innebär ett onödigt merarbete.

Utredningsåtgärder

Vid samtliga besökta utredningsgrupper börjar arbetsdagen med ett morgonmöte där inkomna ärenden fördelas och arbetsdagen planeras. Vid mötet får medarbetarna möjlighet att redogöra för hur de ligger till i sina respektive utredningar och framföra eventuellt behov av stöd i utredningarna från övriga medarbetare i utredningsgruppen. Här diskuteras även de ärenden där tidsfristen överskridits, så kallade prio 1-ärenden och vilka utredningsåtgärder som kvarstår att utföra innan ärendet kan redovisas till åklagaren.

I de besökta regionerna finns en administrativ funktion/koordinator som har till uppgift att stödja utredarna med att exempelvis planera in förhör och samordna arbetet inom barnahus. I en av regionerna består funktionen av flera medarbetare vilket möjliggör att de även kan vidta utredningsåtgärder som exempelvis förhör med vittnen och inhämtande av annan för utredningen viktig dokumentation. Förhör med målsäganden och misstänkt utförs företräddelsevis av den utredare som handlägger ärendet. De flesta utredarna har genomgått barnförhørsledarutbildningens samtliga steg. De fåtal som ännu inte är utbildade är ofta medarbetare som nyligen anställts till grupperna.

Flera av de besökta utredningsgrupperna ansvarar även för utredningar av sexualbrott mot barn som sker över internet, exempelvis vid utredning av brottet kontakt med barn i sexuell syfte, så kallade groomingbrott. Dessa ärenden är inte sällan omfattande och komplexa att utreda då de ofta involverar ett större antal målsäganden. Dessutom är det inte ovanligt att målsägandena bor på olika orter i landet vilket försvårar utredningarna då det i flera fall kräver samverkan för att genomföra förhör med brottsutsatta barn. Därutöver föreligger ofta krav på teknisk kompetens för att kunna säkra digital bevisning, exempelvis information från lagringsmedia som hårddiskar eller mobiltelefoner. För att öka effektiviteten i utredningarna har utbildning i enklare tekniska undersökningar, som att tömma mobiltelefon, efterfrågats av utredarna.

Åklagare beskriver groomingbrott som arbetskrävande eftersom det inte är ovanligt att personer som är misstänkta för groomingbrott kort efter att de frigivits begår nya likartade brott. Det finns även begränsningar i tillämpningen av förundersökningsbegränsning av ärenden som innefattar barn.

Tidsfrister och ärendekontroll

Det finns en medvetenhet och acceptans för att tidsfristen i vissa ärenden överskrids. Skälen här för kan vara brottets allvarlighetsgrad, målsägandens skador och behov av skyddsåtgärder eller att misstänkt person sitter frihetsberövad. Det kan även vara ärenden av akut karaktär som medför att pågående utredningar utan en frihetsberövad person eller av mindre allvarligt slag läggs åt sidan.

En generell iakttagelse är att regionerna har kontroll över antalet ärenden där tidsfristen överskridits. Däremot saknas det i vissa fall kontroll över antalet ärenden där tidsfristen är på väg att löpa ut och hur dessa prioriteras. Skälen uppgavs vara att det inte finns något tillfredsställande stöd i utredningssystemet Durtvå som signalerar för utredare eller förundersökningsledare när en tidsfrist är på väg att löpa ut, eller har löpt ut. För att uppmärksamma utredarna på tidsfristerna finns det i Durtvå en möjlighet att manuellt lägga in bevakningstider i ärendena, men detta används endast i begränsad omfattning. Orsaken uppgavs vara att denna funktion i Durtvå inte automatiskt uppmärksammar utredarna på att tidsfristen har löpt ut. Istället är det påminnelser från åklagarna som uppmärksammar polisen om när tidsfristen har överskridits. Detta sker med hjälp av en funktion i Åklagarmyndighetens diarieföringssystem, Cåbra, som automatiskt signalerar när tidsfristen överskridits.

Ärendesamordning

De ärendesamordningsregler som tillämpas inom utredningsverksamheten är i vissa fall en bidragande orsak till att utredningarna tar längre tid. Utifrån reglerna är det grävsta brottet samordningsgrundande, vilket innebär att barnutredarna i flera fall blir mottagare av mängdbrottsärenden med samma misstänkta person. Samordningsreglerna i kombination med kravet på att alla ärenden med samma misstänkte person ska utredas och redovisas i ett sammanhang till åklagare bidrar till att handläggningstiden blir längre.

Uppföljning

Det finns variationer mellan de besökta regionerna när det gäller uppföljning av barnutredningar inom utredningsgrupperna. Flera av de intervjuade personerna uppgav att det finns en tydlig uppföljning av det totala antalet ärenden, antal ärenden utlagda på handläggare samt hur många av de utlagda ärendena där tidsfristen är överskriden. Andra uppgav att de saknade kännedom om såväl mål för verksamheten som för resultatutfall. En gemensam uppfattning är att det saknas en tydlig och regelbunden uppföljning av resultat och antalet överskridna tidsfrister inom ledningsgruppen på såväl polisområdesnivå som regional nivå. Det framkom även att det finns variationer mellan regionerna vad avser efterfrågan av uppföljning av aktuell verksamhet. Flera intervjuade menade att syftet med redovisningen var oklar och att den vare sig påverkar resursfördelning eller ger tydliga prioriteringar för hur verksamheten ska bedrivas. Gemensamt för de besökta regionerna är att de sett en minskning av resurserna under senare år vilket bidragit till ökad arbetsbelastning samtidigt som antalet anmälningar ökat.

Utbildning och kompetens

Vid förhör med barn som utsatts för brott ställs höga krav på förhørsledaren. Det finns flera saker att beakta, bland annat barnets ålder och mognadsgrad samt om barnet har någon form

av funktionsnedsättning. Som stöd vid planering och genomförande av förhör med barn som har osynliga funktionsnedsättningar finns ett framtaget dokument mellan Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten.²¹ Förhöret ska hållas på en nivå som är situationsanpassad. Den utbildning som finns för barnförhållare är uppdelad i tre steg.

4.2 Bedömningar

Organisation och samverkan

En väl fungerande samverkan mellan polis, åklagare och socialtjänst är en förutsättning för att utveckla och effektivisera arbetet med barnutredningar. Vid de regioner som har personal från de olika myndigheterna samlokaliserad ökar förutsättningarna för en fungerande samverkan. Vid de fall samlokalisering inte förekommer är det av vikt att hitta andra fungerande kommunikationsvägar. Enligt inspektionsgruppen bör det införas regelbundna samverkansforum mellan polis, åklagare och socialtjänst där det inte redan finns.

Utredningsåtgärder

Inspektionsgruppen anser att hanteringen av barnutredningar i de besökta regionerna generellt sett fungerar bra och att den rättsliga regleringen inom området i huvudsak tillämpas.

Gemensamma morgonmöten med genomgång av nyinkomna ärenden och planering av arbetsdagen ger förutsättningar för att daglig basis leda, styra och prioritera verksamheten. Det ger även möjlighet för medarbetare att vid behov få stöd i sina utredningar av övriga i utredningsgruppen vilket ger bättre förutsättningar för en mer effektiv ärendehantering.

Den administrativa funktion/koordinator som har till uppgift att stödja utredarna ger förutsättningar för att effektivisera verksamheten. Administrativa arbetsuppgifter som tidigare utfördes av utredare, som exempelvis kalla parter till förhör och boka förhörssrum, utförs av funktionen vilket ger mer tid för utredarna att planera och genomföra förhör.

Det bör övervägas om det finns förutsättningar för utredare att kunna genomföra enklare tekniska undersökningar av lagringsmedia som exempelvis mobiltelefoner. Detta skulle ha positiva effekter på handläggningstiderna i såväl enskilda ärenden som vid nationellt forensiskt centrum (NFC).

Antalet lokaler utrustade med tekniska lösningar för genomförande av barnförhör, exempelvis video, behöver anpassas utifrån verksamhetens behov. Detta bidrar till att skapa effektivitet i verksamheten och begränsa såväl tidsspillan som merarbete.

Tidsfrister och ärendekontroll

Kontroll över antalet ärenden är en förutsättning för att i större utsträckning klara tidsfristerna. Genom att ha kontroll på hur tidsfristerna löper i tid ökar förutsättningarna för att

---

²¹ Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten. (2018) *Förhör med barn. Förhör med vuxna som har osynliga funktionsnedsättningar – handledning för polis och åklagare vid planering och genomförande.*

göra adekvata bedömningar och prioriteringar av såväl resurs som utredningsåtgärder innan tidsfristen överskrids.

Dagens utredningssystem saknar en automatisk funktion för bevakning av tidsfristerna, både när en tidsfrist löpt ut eller när en tidsfrist är på väg att löpa ut. En sådan funktion skulle bidra till att begränsa antalet överskridna tidsfrister.

Ärendesamordning

Ärendesamordning syftar till att ur ett effektivitetsperspektiv i ett sammanhang utreda, redovisa samt lagföra de samlade brottsmisstankarna mot en och samma person. Enligt gällande samordningsregler är det grövsta brottet samordningsgrundande, vilket medför att det i vissa fall samordnas mångbrottsärenden till barnutredargrupperna. En förbättrad kommunikation mellan utredare och de som fördelar och samordnar ärenden förväntas öka förutsättningar för en säkrare bedömning av lagföringsprognosen i det samordningsgrundande ärendet. Det bör leda till att antalet samordningsärenden till barngrupperna minskar och antalet överlämningar och inläsningstider begränsas. Det bör övervägas om samordningsreglerna i detta avseende bör undantas genom att respektive utredningsgrupp ansvarar för att slutföra utredningarna och i samverkan sinsemellan säkerställer att ärendena redovisas i ett sammanhang till åklagare.

Uppföljning

Genom att införa en gemensam nationell modell för uppföljning kan de variationer som finns mellan regionerna bli mer enhetliga. Detta ger ledningsgrupper på olika organisatoriska nivåer en möjlighet att skapa sig en övergripande lägesbild över hur verksamheten bedrivs utifrån målsättning och resultat. En enhetlig uppföljning bedöms ge bättre förutsättningar för att leda, styra och prioritera verksamheten. Det är viktigt att framtagna mål och resultat för verksamheten kommuniceras och tydliggörs för medarbetarna.

Utbildning och kompetens

Den barnförhørsledarutbildningen som finns att tillgå bedöms möta de krav och förväntningar som ställs utifrån verksamhetens behov. Utbildningens olika steg är omfattande och ger både allmänna och fördjupade kunskaper och förståelse för tillämpning av exempelvis förhörsmetodik vid olika förhörssituationer.

Det finns inga juridiska hinder för en polisanställd att hålla förhör med ett barn innan genomförd utbildning. Trots att det inte föreligger formellt hinder har regionerna krav på genomförd barnförhørsledarutbildning steg 1, med godkänt resultat, innan förhör med barn får genomföras. Detta säkerställer att alla barnförhörledare har samma grundläggande kunskaper.

5 Ungdomsutredningar

Ungdomsutredningar innefattar främst brott begångna av personer under 18 år, men kan även avse utredningar där både misstänkt och målsägande är under 18 år. Utredningarna är främst av mängdbrottskaraktär där förundersökningen ofta leds av en polisiär förundersökningsledare. Vid grövre brottslighet, som exempelvis mord eller grovt rån, handläggs ungdomsutredningarna ofta på andra utredande enheter. Även målsägande och den misstänktes relation kan ha betydelse i dessa avseenden.

5.1 Iakttagelser

Organisation och samverkan

I samtliga av de besökta regionerna finns utredningsgrupper som hanterar utredningar med barn under 18 år som är misstänkta för brott. Utredningsgrupperna har sin organisatoriska tillhörighet på lokalpolisområdesnivån. De lokalpolisområden som geografiskt är lokaliserade vid polisområdets huvudort har utredningsgrupper som enbart hanterar brott begångna av unga gärningsmän. I polisområdets övriga lokalpolisområden delar samtliga utredare på alla kategorier av utredningar oavsett om det rör ungdomar eller vuxna. I några av lokalpolisområdena finns det någon eller några utsedda utredare som har ett utökat ansvar för ungdomsutredningar. Fåtalet av dessa har genomgått utbildning för utredning av ungdomsbrott.

Inom de besökta regionerna börjar arbetsdagen på utredningsgrupperna som bland annat hanterar ungdomsbrott med ett gemensamt morgonmöte. Mötet syftar till att lämna information om det senaste dygnets händelser och fördela nyinkomna ärenden. Utredarna får även redogöra för hur de ligger till i de utredningar de ansvarar för samt eventuellt behov av stöd från övriga i gruppen.

Det finns en otydlighet mellan jourtjänstgörande personal och dagsutredare om vilka rutiner som tillämpas vid underrättelse till vårdnadshavare och socialtjänst. Otydligheten har skapat missuppfattningar mellan funktionerna och orsakas av att det i dagsläget saknas en gemensam och tydlig rutin för hur och i vilket skede underrättelse ska meddelas. Det har i några fall medfört att underrättelser uteblivit.

Det finns förhållandevis stora variationer mellan de olika regionerna och lokalpolisområdena när det gäller att utveckla och effektivisera verksamheten. I några av lokalpolisområdena har man upprättat rutiner för hur arbetet ska bedrivas. Som exempel kan nämnas checklistor för vilka åtgärder som ska vara vidtagna innan ett ärende slutredovisas. Ett annat exempel är förändring av arbetssätt där några lokalpolisområden mer arbetar i team istället för att utredare arbetar enskilt.

Samverkan mellan lokalpolisområdena sker i begränsad omfattning. Goda exempel gällande såväl arbetssätt och rutiner som arbetas fram inom en utredningsgrupp förs inte över till övrig personal inom polisområdet, regionen eller nationellt, trots att arbetsuppgifterna och ärendekategorierna är desamma.

Flera av de intervjuade personerna har framfört att det saknas en plan för strategisk resursfördelning som reglerar hur de personella resurserna ska fördelas utifrån ärendeinflödet och verksamhetsprioriteringar. Vid intervjuerna har det framkommit att arbetet med ungdomsutredningar inte prioriteras i den utsträckning som lagstiftaren förväntar sig.

Genomgående har intervjuerna visat att samverkan med såväl socialtjänsten som Åklagarmyndigheten i allt väsentligt fungerar bra genom att det i de flesta fall finns upparbetade kontaktvägar mellan polis, åklagare och socialtjänst. Samverkan förefaller dock vara bättre i polisområdets huvudort än i övriga lokalpolisområden. En förklaring till detta är att myndigheterna vid huvudorten i större utsträckning är samlokaliserade. Vid några av regionerna sitter dessutom socialtjänst och åklagare i samma fastighet som polisen, vilket underlättar arbetet.

Det finns förutsättningar att i större utsträckning öka samverkan mellan polis och åklagare. Det har framkommit att det på vissa orter saknas gemensamma och regelbundna samverkansformer för utbyte av information, rutin- och metodfrågor mellan myndigheterna.

Utredningsåtgärder

En generell iakttagelse är att patruller i yttre tjänst strävar efter att vidta så långtgående utredningsåtgärder som möjligt vid varje ärende, oavsett om det gäller vuxna eller ungdomar som begår brott. I enstaka fall har dock patrullerna avvaktat med att hålla förhör med en misstänkt ungdom för att inte starta tidsfristen. Ett skäl uppgavs vara att nya påståenden i ett senare skede från den misstänkte kan medföra att målsäganden och vittnen behöver förhöras på nytt.

Kravet på att försvarare ska närvara vid förhöret med misstänkt lyfts fram som ett hinder för att fullt ut kunna vidta initiala utredningsåtgärder. Detta i kombination med de underrättelser som ska ske till vårdnadshavare och socialtjänst samt deras möjlighet att närvara vid förhöret, begränsar möjligheterna att genomföra de initiala utredningsåtgärderna. När det avser ett brott som inte är av ringa karaktär ska en försvarare förordnas vilket i stor utsträckning utesluter en förhörssituation i nära anslutning till brottet. I en av regionerna genomför man därför sällan förhör på plats med unga misstänkta oavsett vilket brott som är begånget. I de två övriga regionerna strävar man efter att göra så långtgående utredningsåtgärder som möjligt på platsen och genomföra förhör när föräldrar kan närvara. Förutsättningen är dock att det är ett ringa brott där det saknas behov av försvarare.

Åklagarna uppgav även att en begäran om teknisk undersökning i några fall återkallats på grund av de långa väntetiderna. Detta har medfört att utredningar har lagts ned trots att ärendena varit utredningsbara.

Tidsfrister och ärendekontroll

Det råder en viss otydlighet kring hur och av vem ärenden prioriteras. I flera fall sker prioriteringen av den enskilde utredaren som ansvarar för kontrollen av tidsfristerna i egna ärenden. Det är dock inte alltid tidsfristen som avgör ärendets prioritet. Brottets allvarlighetsgrad, det vill säga målsägandens skador och behov av skyddsåtgärder, vägs in vid prioriteringen. Det vidtas inte några direkta utredningsåtgärder i samband med att ett ärende överskridit tidsfristen.

De polisanställda och åklagare som intervjuats är överens om vikten av att det finns en tidsfrist i ungdomsutredningar. Samhället ska se allvarligt på att ungdomar begår brott och även reagera omedelbart. Det som bör beaktas i utredningar med unga misstänkta är om fristen fyller sitt egentliga syfte då reglerna kan kringgåas genom att skjuta upp delgivningen av misstanke. I vissa av utredningarna med unga misstänkta kan lång tid ha förflutit från det att

brottet begicks och en polisanmälan upprättades, tills dess att den misstänkte delgavs misstänke och tidsfristen började löpa.

Det utredningssystem som i nuläget tillhandahålls inom utredningsverksamheten saknar en funktion som signalerar/varnar om att tidsfristen i ett barn- eller ungdomsärende är på väg att löpa ut eller har löpt ut.

Ärendesamordning

Ärendesamordning och regleringen kring denna uppfattas inte som en orsak till att tidsfristen överskrids. För att i större utsträckning klara tidsfristerna tillämpas numera delredovisningar av ärenden med samma misstänkta person. I de flesta fall görs delredovisningar efter en dialog med åklagaren. I de fall åklagare återsänder delredovisade ärenden till polisen beror det ofta på att åklagaren inte informerats om att det finns andra öppna misstankar mot samma misstänkta person.

Uppföljning

I två av de tre regionerna saknas en strukturerad uppföljning avseende det totala antalet ärenden, antal ärenden som överskridit tidsfristen, vilka prioriteringar eller åtgärder som kommer att vidtas för att motverka detta samt vilka resultat som uppnåtts. I de fall redovisning sker till ledningsgrupp uppgav några av de intervjuade att det sällan sker någon återkoppling. Detta skapar en känsla av att högre chefer inte ser och prioriterar ungdomsutredningar som en viktig verksamhet. Här efterfrågas en mer tydlig och strukturerad uppföljning av resultaten och prioriteringar från ledningsnivå.

Utbildning och kompetens

För att arbeta som ungdomsutredare finns inga formella utbildningskrav. Av 2 § LuL framgår dock att undersökningsledaren ska, om det inte möter något hinder, genom intresse och fallenhet för arbete med unga lagöverträdare vara särskilt lämpad för uppgiften.

Den utbildning som finns att tillgå avseende brott begångna av barn är kursen ”unga lagöverträdare”. Den vänder sig till de som utreder eller kommer att utreda brott som begåtts av barn mellan 12-17 år. Det krävs inga förkunskaper för att bli antagen till kursen som omfattar 15 dagar, varav 13 dagar närstudier och två dagar självstudier. Kursen är problemorienterad och syftar till att förmedla teoretisk och praktisk användbar kunskap om rättsregler och rättsprinciper inom området ungdomsbrott. Examination sker genom analys av förhör och genom skriftlig hemtentamen.

5.2 Bedömningar

Organisation och samverkan

Det lagstadgade kravet på underrättelser till vårdnadshavare och socialtjänst fungerar i allt väsentligt väl. Det är dock viktigt att det finns tydliga rutiner för vem inom utredningsverksamheten som ansvarar för att underrättelser sker. I detta avseende bör särskilt de ärenden som inkommer under icke kontorstid, oavsett om personen är frihetsberövad eller inte, be-

aktas. Om regionerna saknar en tydlig och fungerande rutin för hur och när underrättelser ska ske till vårdnadshavare och socialtjänst bör en sådan tas fram. Detta är mer angeläget inom de enheter som inte vanligtvis arbetar med ungdomsärenden. Framgångsrika arbetsrutiner får inte tillräckligt genomslag i det dagliga utredningsarbetet. Inspektionen ger vid handen att en nationell riktlinje bör tas fram för att tydliggöra en enhetlig ärendehandläggning.

Genomgående har intervjuerna visat att samverkan med såväl socialtjänsten som Åklagarmyndigheten i allt väsentligt fungerar bra genom att det i de flesta fall finns upparbetade kontaktvägar mellan polis, åklagare och socialtjänst. Samverkan förefaller dock vara bättre i polisområdets huvudort än i övriga lokalpolisområden. En förklaring till detta är att myndigheterna vid huvudorten i större utsträckning är samlokaliserade. Vid några av regionerna sitter dessutom socialtjänst och åklagare i samma fastighet som polisen, vilket underlättar arbetet.

I de fall samlokalisering inte är möjlig bör det eftersträvas att hitta andra kommunikationsvägar som kan bidra till en ökad samverkan mellan myndigheterna. Polismyndigheten bör således verka för att det införs regelbundna samverkansforum där detta saknas.

Utredningsåtgärder

Enligt polisens nationella utredningsdirektiv (PNU) ska utredande åtgärder som är relevanta, nödvändiga och möjliga utföras direkt på platsen för brottet. En generell bedömning är att patruller i yttre tjänst vidtar de åtgärder som är möjliga utifrån förutsättningarna på platsen. Det finns dock anledning att vara uppmärksam på de situationer där åtgärder inte genomförs trots att förutsättningar finns.

Vid lindrigare brott där den unge uppenbart saknar behov av försvarare och vårdnadshavare finns närvarande bör förhör i större utsträckning genomföras redan på plats. Detta kan exempelvis vara i samband med att polisen med stöd av 14 § LuL håller kvar den unge för att skyndsamt överlämna honom eller henne till vårdnadshavare.

Som oftast är den tekniska bevisningen många gånger avgörande för att komma vidare i en utredning i syfte att nå lagföring. Det är därför angeläget att de vid inspektionstillfället rådande handläggningstiderna vid NFC blir så korta som möjligt. Detta är angeläget för hela utredningsverksamheten.

Tidsfrister och ärendekontroll

I all utredningsverksamhet är det av vikt att utredningsåtgärder vidtas i så nära anslutning till brottet som möjlig. Minnet hos såväl målsäganden som vittnen och misstänkta bleknar med tiden. När det gäller unga lagöverträdare är det dessutom viktigt att handläggningen sker skyndsamt och att samhället intar ett konsekvent och tydligt förhållningssätt när unga begår brott.²²

Kontroll över antalet ärenden är en förutsättning för att i större utsträckning klara tidsfristerna. Genom att ha kontroll på hur tidsfristerna löper ökar förutsättningarna för att göra adekvata bedömningar och prioriteringar av såväl resurser som utredningsåtgärder. Det

---

²² Regeringen. *Vissa reformer av påföljdssystemet*. (Prop. 1997/98:96).

nuvarande utredningssystemet Durtvå ger inte någon möjlighet att på ett enkelt och automatiskt sätt följa upp tidsfrister i barn- och ungdomsutredningar.

I en förundersökning mot barn som inte fyllt 18 år och som gäller brott med fängelse i straffskalan ska beslut i åtalsfrågan vara fattat senast sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanken.²³ En förundersökning ska alltid bedrivas med särskild skyndsamhet och avser även den tid som löper från det att förundersökning inleddes tills det att delgivning av brottsmisstanken²⁴ sker. I syfte att undvika att tidsfristen om sex veckor ska börja löpa drar emellanåt handläggningen av ungdomsutredningar dock ut på tiden i skedet fram till delgivningen. Det kan inte anses vara förenligt med det särskilda skyndsamhetskravet och det bör därför övervägas om det finns anledning till att utreda om skyndsamhetskravet bör kopplas till en tidsfrist.

Ärendesamordning

Tillämpningen av delredovisning av ungdomsärenden innebär att beslut fattas i åtalsfrågan trots att det kan finnas andra öppna ärenden gällande samma misstänkta person. Delredovisning av ärenden görs bland annat för att kunna hantera ärenden med unga som är brottsaktiva och som är misstänkta för flera brott och som begår nya brott under utredningstiden. Härigenom kan tidsfristen hållas i större utsträckning än om delredovisning inte hade tillämpats. För att undvika att åklagare återsänder redovisade ärenden till polisen med hänvisning till samordningsreglerna bör en kontakt tas med åklagaren innan delredovisningen sker.

Uppföljning

Genom att införa en gemensam nationell modell för uppföljning kan de variationer som finns mellan regionerna bli mer enhetliga. En enhetlig uppföljning bör leda till en förbättrad ledning och styrning av verksamheten samt för att underlätta för vidare verksamhetsutveckling.

Det finns inga framtagna styrdokument inom Polismyndigheten för hur arbetet med barn- och ungdomsutredningar ska bedrivas. Det bör därför övervägas om det finns ett behov i organisationen för framtagande av en nationell riktlinje i syfte att tydliggöra ansvarsförhållanden avseende prioriteringar, verksamhets- och resultatuppföljning som ligger till grund för resurs- och verksamhetsprioriteringar. Detta förväntas bidra till ett enhetligt arbetssätt och effektivitet inom organisationen.

Utbildning och kompetens

Vissa utredare som hanterar ungdomsutredningar mer oregelbundet har begränsade kunskaper om den rättsliga regleringen inom området. Det är svårt att bli en kompetent ungdomsutredare när man inte regelbundet hanterar dessa utredningar. Detta gäller såväl utredare som förundersökningsledare och deras närmaste chefer. En målsättning bör vara att de utredare som inte regelbundet hanterar ungdomsutredningar får genomgå adekvat utbild-

---

²³ 4 §, 1 st. lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

²⁴ 23 kap. 18 § 1 st. rättegångsbalken.

ning. Ett krav bör vara att det vid alla enheter som utreder ungdomsbrott ska finnas minst en utredare som gått kursen ”unga lagöverträdare”.

Det är även viktigt att se till att polisanställda som arbetar jourtid, exempelvis personal i yttre tjänst, jourförundersökningsledare och jourutredare, har erforderlig kunskap om ungdomsutredningar samt vilka förstahandsåtgärder som kan vidtas utan närvaro av försvarare. En målsättning bör vara att anställda i dessa funktioner får en adekvat utbildning för att hantera ungdomsutredningar, vilket bedöms kunna bidra till en effektivare och mer rättssäker hantering.

6 Rekommendationer

Polismyndigheten bör vidta åtgärder för att i större utsträckning kunna slutföra barn- och ungdomsutredningar och ge Åklagarmyndigheten skälig tid att fatta beslut om åtal, inom de lagstadgade tidsfristerna.

För att stärka regelefterlevnaden och effektiviteten lämnas följande rekommendationer:

Kompetens

- Kravställa hos HR-avdelningen så att antalet utbildningsplatser för utredare av ungdomsbrott utökas. Vid alla enheter som utreder ungdomsbrott ska det finnas minst en utredare som har genomgått kursen ”unga lagöverträdare”.

Samverkan

- Vidta åtgärder för att öka samverkan mellan Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

Styrdokument

- Ta fram en nationell riktlinje som dels reglerar ärendehandläggning och uppföljning, dels tillvägagångssätt och metodval i barn- och ungdomsutredningar.

IT

- Kravställa hos it-avdelningen att det i DurTvå införs en funktion som visar när lagstadgad tidsfrist är på väg att löpa ut och när den har löpt ut.

Uppföljning

- Inför en nationell modell för uppföljning av barn- och ungdomsutredningar.

Bilaga

Polismyndigheten
Rikspolischefens kansli
Tillsynsfunktionen

Tillsyn över tidsfrister i barn- och ungdomsärenden

Bakgrund

Rikspolischefen beslutade i december 2017 om en tillsynsplan för 2018¹. Av planen framgår bland annat att tillsynsverksamheten under 2018 till viss del ska inriktas på utredningsverksamheten.

Polismyndigheten avser att genom inspektion granska tidsfristerna i barn- och ungdomsärenden. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot avvikelser från de lagstiftade tidsfristerna och kartläggning av orsakerna till eventuella förseningar. Därutöver ska de metoder som används granskas samt om något utvecklingsarbete genomförts för att förbättra effektiviteten i handläggningen av barn- och ungdomsärenden.

Syftet med tillsynen

Tillsyn ska ske för att granska verksamheten ur ett rättsäkerhetsperspektiv samt om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar, förordningar och föreskrifter. Granskning kan även omfatta tillämpningen av Polismyndighetens nationella styrdokument² och arbetsmetoder samt omständigheter och händelser som kan påverka Polismyndighetens verksamhet.

Avgränsningar

Tillsynen avgränsas till att innefatta barn- och ungdomsärenden med misstänkt 15-18 år samt med målsäganden under 18 år. Utredningar jml LUL §31 innefattas inte i inspektionen.

Tillsynen berör följande organisatoriska enheter

- Polisregion Bergslagen, polisområde Örebro, lokalpolisområde Örebro och Lindesberg.

¹ A433.859/2017

² 7 kap. 5§ Arbetsordning för polismyndigheten (PM2017:43)

Postadress	Besöksadress	Telefon	Webbplats	E-post
Polismyndigheten Box 12256 102 26 Stockholm	Polhemsgatan 30 Stockholm	114 14	polisen.se	registrator.kansli@polisen.se

Rikspolischefens kansli

2018-04-05

A171.581/2018

- Polisregion Nord, polisområde Umeå, lokalpolisområde Umeå och Skellefteå.
- Polisregion Stockholm, polisområde city, lokalpolisområde Norrmalm och Södermalm.

Tillsynens inriktning

Inspektionen ska granska hur arbetet med barn- och ungdomsärenden bedrivs och då med särskild uppmärksamhet på:

- i vilken utstäckning polisen avviker från de lagstiftade tidsfristerna
- orsaker till eventuella förseningar i handläggningen
- att granska de arbetsmetoder som används
- om något utvecklingsarbete genomförts för att förbättra effektiviteten i handläggningen av barn- och ungdomsärenden

Arbetsmetod

Tillsynen ska genomföras som en inspektion på verksamhetsnivå.

Genomförande

Polismyndigheten uppdrar åt polismästare Henrik Thelander att vara inspektionsledare och genomföra tillsynen. Övriga resurser för att genomföra uppdraget fastställs i ett särskilt beslut. Tillsynen ska samordnas med andra tillsynsuppdrag så att belastningen på regionen/polisområdet inte blir större än nödvändigt. Inspektionsledaren ansvarar för att upprätta en plan för genomförandet.

Redovisning

Redovisningen ska ske i form av en rapport som ska resultera i bedömningar och rekommendationer. Dessa ska återföras till organisationen för att bidra till verksamhetens utveckling. Rikspolischefen beslutar om vilka åtgärder som Polismyndigheten ska vidta med anledning av inspektionerna.

Rapporten kommer att redovisas under september månad 2018 och ingå i en rapportserie.

Ekonomi

Rikspolischefens kansli ansvarar för kostnader som kan uppstå i samband med granskningen, såsom rese- och logikostnader. Insatsen ska planeras så att övertid i uppdraget inte uppstår.

Rikspolischefens kansli

2018-04-05

A171.581/2018

Lönekostnader för inspektionsledare och deltagare i inspektionsgrupp belastar den organisatoriska enhet där respektive befattningshavare är anställd.

Kostnadsställe: 90000006
Insats/projektкод: 601000145.

Offentlighet och sekretess

Inriktningen är att slutrapporten i sin helhet kan vara offentlig.

Övrigt

Kontaktperson vid tillsynsfunktionen är polismästare Henrik Thelander, tel. 070-315 41 15 eller kommissarie Peter Lanzén 070-3972960.

Madeleine Jufors

Henrik Thelander